

Asia: VM088:00/2024

Hämeen kauppakamarin lausunto hallituksen esitysluonnoksesta koskien makeisten ja suklaan arvonlisäverokannan muuttamista

Esityksessä ehdotetaan, että elintarvikkeiden alennetun 14 %:n suuruisen verokannan soveltamisalaan nykyisin kuuluvat makeiset ja suklaatuotteet siirrettäisiin 25,5 %:n suuruisen yleisen verokannan soveltamisalaan. Sen määrittämiseksi, mihin tuotteisiin sovellettaisiin yleistä verokantaa, käytettäisiin ns. yhdistetyn nimikkeistön nimikkeitä.

Hämeen kauppakamari katsoo, että hallituksen tulisi luopua päätöksestään toteuttaa makeisten ja suklaan arvonlisäverokannan korotus seuraavista syistä:

- Ehdotettu muutos heikentää yritysten toimintaympäristön kilpailukykyä ja ennakoitavuutta, lisää hallinnollista taakkaa ja siten vähentää investointihalukkuutta Suomeen;
- Ehdotettu muutos on ristiriidassa EU-oikeuden neutraalisuusperiaatteen kanssa ja sen soveltamiseen liittyy merkittäviä valtioneuvostokäytännöllisiä riskejä;
- Ehdotettuun muutokseen liittyvät haittavaikutukset ovat suhteettoman suuret sen fiskaaliseen vaikutukseen verrattuna.

1 Haittavaikutukset yritysten vakaalle toimintaympäristölle sekä investointi- ja kasvuhaluuteen

Yritysten investoinnit ja kasvu edellyttävät vakaata ja ennustettavaa toimintaympäristöä. Hallitusohjelman mukaan julkisen vallan tehtävänä investointien lisäämisessä on ennen kaikkea toimintaedellytysten luominen ja kilpailukykyisen investointiympäristön varmistaminen. Lisäksi hallituksen tavoitteena on huolehtia kasvuun kannustavasta ja ennakoitavasta verotuksesta.

Valitettavasti hallituksen kehysriihessä tekemä päätös korottaa makeisten ja suklaan arvonlisäveroä johtaa juuri päinvastaiseen lopputulokseen heikentämällä yritysten toimintaympäristön kilpailukykyä ja ennakoitavuutta yleisesti, ja erityisesti elintarviketeollisuuden osalta. Kehysriihen päätöksen haitalliset vaikutukset jo suunniteltuihin sekä tuleviin investointeihin ja kasvuun eivät rajoitu vain makeisten ja suklaan valmistajiin vaan laajemminkin elintarviketeollisuuteen. Nyt käsillä olevalla ehdotuksella ei edistetä hallituksen tavoitetta elintarvikeviennin kaksinkertaistamisesta.

Julkisuudessaakin esillä olleiden tietojen mukaan elintarviketeollisuuden yritykset ovat jäädyttäneet investointejaan hallituksen kehysriihipäätöksen seurauksena. Esimerkiksi Päijät-Hämeeseen suunniteltu Fazerin 750 miljoonan euron investointi on jäissä ehdotuksen vuoksi. Suunnitteilla oleva investointi on äärimmäisen tärkeä Päijät-Hämeen alueelle, joka on yksi

Suomen suurimmista elintarviketeollisuuden keskittymistä. Ruoka ja juoma ovat myös Päijät-Hämeen maakuntastrategian yksi älykkään erikoistumisen kärkiteemoista ja alueen korkeakouluilla on keskeinen rooli osaamisen kehittämisessä.

Ehdotettu veromuutos myös heikentää yritysten kannusteita kehittää tuotteitaan laadun, vastuullisuuden ja terveellisuuden näkökulmasta. Tämäkin on hallitusohjelman tavoitteiden vastaista: sen mukaan Suomen investointiympäristön kilpailukykyä ja houkuttelevuutta haetaan nimenomaan osaamisesta.

2 EU-oikeudelliset epävarmuudet selvitettävä ennen lain voimaan tuloa

Arvonlisäverotuksessa on huomioitava neutraliteettiperiaate eli kunkin maan alueella samanlaisiin tavaroihin ja palveluihin tulee kohdistua samansuuruinen vero tuotanto- ja jakeluketjusta ja sen pituudesta riippumatta. EUT:n oikeuskäytännön mukaan on neutraliteettiperiaatteen vastaista, että samankaltaisia ja keskenään kilpailevia tavaroita tai palveluja kohdellaan arvonlisäverotuksessa eri tavalla. Ehdotettu muutos johtaisi siihen, että samankaltaisten makeist tuotteiden osalta, jotka ovat ostavan keskivertokuluttajan näkökulmasta samanarvoisia toisilleen kilpailevia vaihtoehtoja, arvonlisäverokannat voisivat vaihdella jatkossa 14 %:n ja 25,5 %:n välillä. Samankaltaisten tuotteiden erilainen kohtelu voi johtaa tiettyjen toimialojen ja toimijoiden suosimiseen toisten kustannuksella, jolloin esitys olisi neutraliteettiperiaatteen vastainen. Mahdollista on, että EU:n valtioneuvoston päätöksen näkökulmasta tuotteiden erilaisesta verokohtelusta voisi muodostua jotakin toimialaa tai yritysjoukkoa suosiva valikoiva verotuki.

Esitysluonnoksessa on käsitelty edellä mainittuja EU-oikeudellisia näkökohtia ja päädytty siihen, ettei kyse olisi EU-oikeuden vastaisesta säännöksestä. Tämän vuoksi muutoksesta ei ole katsottu tarpeelliseksi tehdä ennakoilmoitusta tai oikeusvarmuusilmoitusta komissiolle sen varmistamiseksi, onko kyse EU-oikeuden kanssa yhteensopivasta lainsäädännöstä.

Yhdymme Keskuskauppakamarin näkemyskseen siitä, että elintarvikkeisiin sovellettavan verokannan eriyttämisessä on kyse merkittävästä arvonlisäverojärjestelmän rakennetta koskevasta muutoksesta, jonka yhteensopivuus EU-oikeuden kanssa tulisi varmistaa ennakkolta ennen lain voimaantuloa, mikäli muutos ylipäätään päätetään toteuttaa. Muutoin riskinä on, että eriyttämisestä joudutaan mahdollisen EU:lle tehtävän kanteen ja langettavan tuomion perusteella lopulta kuitenkin luopumaan, jolloin lakimuutoksesta tulisi kestoilmoitus vain lyhytaikainen ja pahimmassa tapauksessa uusinvestointipäätös on ehditty tehdä jo toisaalle.

3 Haittavaikutukset suhteettomia arvioituun verotuottovaikutukseen

Ehdotettu muutos perustuu hallituksen kehysriihessä tekemään päätökseen julkista taloutta vahvistavista uusista verotoimista hallitusohjelmaan sisältyvien verotoimien lisäksi. Hallituksen kehysriihessä tekemien veronkiristysten arvioitu fiskaalinen kokonaisvaikutus on yhteensä noin 1,5 miljardia euroa. Makeisten ja suklaan arvonlisäverokannan noston on esitysluonnoksessa arvioitu tuottavan valtiolle vain 85 miljoonaa euroa. Muutoksen suhteellinen fiskaalinen merkitys on siis noin 5 % kehysriihen sopeutustoimenpiteistä.

On olemassa riski, että yksi Suomen suurimmista elintarviketeollisuuden investoinneista jää toteutumatta, jos nyt käsillä oleva ehdotus veronkorotuksesta hyväksytään eduskunnassa.

Fazerin Lahteen suunnitteleman investoinnin arvo on 750 miljoonaa euroa. On huomattava, että vaikka tässä ei suoraan ole kyse puhtaan siirtymän investoinnista, niin tämän koko luokan investointi mahdollistaisi täyden verohyvityksen. Kyseessä on siis kokoluokaltaan investointi, joita hallituksen tavoittelee.

Tämän uuden tehdashankkeen arvioitu työllisyysvaikutus rakentamisaikana on noin 7000 henkilötyövuotta ja toiminnan aikaiset työllisyysvaikutukset arviolta 900-1800 henkilötyövuotta. On myös huomattava tehtaan elinkaaren aluetaloudelliset vaikutukset muun muassa erilaisten palvelujen (ylläpito, huolto, logistiikka) osalta. Nämä investointihankkeen elinkaaren aikaiset hyödyt alueen ja valtion talouteen ovat merkittävät ja ne jäävät saamatta, jos investointi ei toteudu. Hallituksen tavoite elintarvikeviennin kaksinkertaistumisesta on myös vaarassa jäädä toteutumatta, jos veronkorotus viedään eteenpäin.

Hämeen kauppakamari esittää kunnioittavasti, että hallitus selvittää ja arvioi talous- ja elinvoimavaikutukset myös esitetyn investoinnin skenaariossa. Vaadimme, että hallitus ottaa päätöksessään huomioon nyt ehdotetun veronkorotuksen haitalliset vaikutukset koko Suomen kansantaloudelle ja elinvoimalle, ja peruu esityksensä.

Lahdessa 7.2.2025

HÄMEEN KAUPPAKAMARI

Anne Vanhala
toimitusjohtaja